

Ìwé Jóèlì àti Ìjọ Adventist Ọjọ Keje ti Laodicea - Nọmbà Mèrìndínlógòrìn

Jeff Pippenger

2026-02-12

Nọmbà Mèrìnlélógójì

Láti Kesaréà Fílípì dé Kesaréà Marítímà n ọjọ àsikò láti wákàtí kẹta dé wákàtí kẹsàn-án, èyí tí a pín ní wákàtí kẹfà. Ìpín láti Kesaréà dé Kesaréà ni Òkè Ìyípadà. Òkè Ìyípadà nàà mú àwọn ilà méjì miíràn bá àmì-òná ìgbésẹ̀ mẹta mu, èyí tí ó ọ́ájú ọ́fín Àikú Ọ̀sẹ̀ Pentecostal ní ọjọ́ mǎrùn-ún.

Lórí Òkè nàà, Ọlórùn Baba sọ̀rò ní ìgbà kejì. Ìgbà àkókó tí Ó sọ̀rò ni ní ìgbà iribomi Kristi, ìgbà ikeyin sì ni diẹ̀ ọ́ájú àgbélébùù.

Nisinsinyí ni ọkàn mi dààmú; kí ni èmi yóò sì wí? Baba, gbà mí là kúrò ní wákàtí yí: sùgbón nítorí èyí ni mo ẹ wá dé wákàtí yí. Baba, yin orúkọ rẹ̀ lógo. Nígbà nàà ni ohùn kan ti ọ̀run wá, pé, Mo ti yin in lógo tẹ̀lẹ̀, èmi yóò sì tún yin in lógo. Nítorí nàà, àwọn èniyàn tí wón dúró níbẹ̀, tí wón sì gbọ̀ ọ, wí pé, àrà ni ó kọ; àwọn miíràn wí pé, Àngẹ̀lì kan bá a sọ̀rò. Johanu 12:27–29.

Ọlórùn n yin orúkọ Rẹ̀ lógo nígbà tí Ó fi èdìdì di egbèrùn mèrìnlélógójì nàà, tí Ó sì kọ orúkọ Rẹ̀ sí wọn lára.

Èni tí ó bá ẹ̀gun, èmi yóò sọ ọ di ọ̀wọ̀n nínú tẹ̀npilì Ọlórùn mi, kí yóò sì tún jáde mọ: èmi yóò sì kọ orúkọ Ọlórùn mi sí i lórí, àti orúkọ ilú Ọlórùn mi, èyí tí í ẹ̀ Jerusalemu tuntun, tí n sọkalẹ̀ láti ọ̀run wá láti ọ̀dọ̀ Ọlórùn mi: èmi yóò sì kọ orúkọ tuntun mi sí i lórí. Èni tí ó bá ní etí, kí ó gbọ̀ ohun tí Èmí n sọ fún àwọn ijọ. Ìfihàn 3:12, 13.

Ní Oke Ìyípadà Àwòrán, Peteru, Jakọbu àti Johanu nìkan ni àwọn ọ̀mọ-èyìn tí ó wá níbẹ̀, gégé bí wón ti wá ní àjínde ọ̀mọ̀bìnrin Jairusi, àti lẹ̀kansi pẹ̀lú ní Ketisemani. Ketisemani, gégé bí Baba ti sọ̀rò nínú Johanu orí kejilá—wá ọ́ájú agbelebu. Ketisemani túmọ̀ sí “èrọ itẹ epo,” èyí sì n fi idánwò epo àwọn wúndiá hàn. Ketisemani ni “iṣòro líle” tí ó mú ọkàn wá “ojúkojú pẹ̀lú ikú,” àwọn wúndiá ọ̀lọgbón sì borí idánwò nàà, nítorí pé nínú idánwò tẹ̀mpilì kejì wón wá ojúkojú pẹ̀lú iyè, gégé bí Jesu ti kọ wón “ojúkojú” fún ọ̀gbọ̀n ọjọ́.

Ìgbà àkókó tí Baba sọ̀rò ni nígbà iribomi Kristi, àti ìgbà àkókó tí Ó ya Peteru, Jakọbu àti Johanu sọ̀tò nìkan ni nígbà tí a jí ọ̀mọ̀bìnrin Jairu, èni ọ̀dún méjilá, dide. Àjínde wúndiá èni ọ̀dún méjilá nàà bá iribomi Kristi mu, èyí tí ó ọ́pẹ̀pẹ̀ agbára àjínde. Àjínde ọ̀mọ̀bìnrin Jairu bá iribomi Kristi àti Kesarea Filipi mu. Getsemane àti ibànújẹ̀ Kristi nígbà tí Baba sọ̀rò kí agbelebu tó dé bá Kesarea Maritima mu.

Légbèè ilà lórí ilà, Peteru ọ́pẹ̀pẹ̀ àwọn egbèrùn mèrìnlélógójì àti egbèrùn méréin [ọ̀gòrùn-ún kan àti mèrìnlélógójì egbèrùn] tí a fi èdìdì di ní Kesarea Filipi, nígbà tí a yí orúkọ Simoni Barjona padà sí Peteru. Nígbà tí a bá ti fi èdìdì di í ní Panium, èyí tí í ẹ̀ Kesarea Filipi, Peteru lọ sí wákàtí kẹfà lórí Òkè, níbi tí a ti gbé e sọkè gégé bí ààmì-ogun bí ó ti n bá irinàjò rẹ̀ lọ láti dáhùn ipè Kọ̀rneli ní Kesarea Maritima. Ní Kesarea Filipi Peteru fi àpéjọ ibùdó Exeter sílẹ̀ pẹ̀lú èdìdì Ọlórùn àti ihinrere

Èkún Àárín Òru láti kéde. Ìhìnrere Islam, gégé bí a ti sàpèrè rẹ nípasẹ̀ àjòdún ipè, gbé Peteru lo sí Kesarea lẹgbẹ̀ẹ̀ òkun. Ìhìnrere Islam gbé Peteru sókè sí ojú ayé, nítorí Peteru ti sọtélẹ̀ ibòwò ́sọtélẹ̀ ti Islam ́sáájú àjòdún ipè.

Kíyèsì i, èmi yòò rán Èlìjà wòlì sí yín kí ojó òlá àti èrù ti Olúwa tó dé: òun yòò sì yí ọkàn àwọn baba padà sí ọdò àwọn ọmọ, àti ọkàn àwọn ọmọ sí ọdò àwọn baba wọn, kí èmi má bàa wá lu ayé pẹ̀lú ègún. Malaki 4:5, 6.

Léyìn ilà, ifiranṣẹ̀ Èlìjà ni ifiranṣẹ̀ tí a fi imúra rẹ̀ lé lóri mímu àwọn baba bára mu pẹ̀lú àwọn ọmọ wọn. Èlìjà ni Bàbá Miller, èni tí ó sàfihàn àwọn ọmọ rẹ̀. Ọkẹ̀ méréndínlógójì [one hundred and forty-four thousand] ni àwọn ọmọ William Miller, àti yíyí ọkàn Miller sí ọdò àwọn ọmọ rẹ̀ ni láti mú itàn àwọn Millerite bára mu pẹ̀lú itàn Èlìjà, bẹ̀ẹ̀ pẹ̀lú Johanu Onibatisiti pẹ̀lú ojìṣẹ̀ tí a so mó ọkẹ̀ méréndínlógójì náà. Apá kan nínú ibámu àwọn ilà méréni wònyí ni pé nínú ọkọ̀ọkan àwọn itàn idánwò ti Èlìjà, Johanu àti Miller, ifiranṣẹ̀ kan soṣo ti ọ̀títọ̀ isinsin yẹn ni—ifiranṣẹ̀ tí ó wá nípasẹ̀ ojìṣẹ̀ náà.

Èlìjà ará Tíṣíbi, èni tí ó jẹ̀ ọkàn lára àwọn olùgbé Gíliádi, sì wí fún Áhábù pé, Bí Olúwa Ọlórún Ísírẹ̀lì ti n bẹ̀ láàyè, níwájú èni tí mo dúró sí, iri kí yòò sí, bẹ̀ẹ̀ ni ọ̀jò kí yòò rọ̀ ní àwọn ọdún wònyí, bí kò ẹ̀ gégé bí ọ̀rọ̀ mi. 1 Kings 17:1.

Arábinrin White so ó di mímu pé àwọn tí kò gba ìhìnrere Johanu, èni tí Jesu fi hàn gégé bí Elijah, kò lè rí ànfààní kankan gbà láti inú àwọn ẹ̀kọ̀ Jesu; ó sì tún jẹ̀ kedere pé àwọn tí kọ ìhìnrere Miller sílẹ̀, gégé bí a ti sàfihàn án nínú ìhìnrere àngẹ̀lì àkọ̀kọ̀, kò lè rí ànfààní kankan gbà láti inú ìhìnrere àngẹ̀lì kejì. Pẹ̀lú ikéde Elijah pé ọ̀jò yòò wá nípasẹ̀ àṣẹ̀ rẹ̀ nikan, ni idánwò ikẹyin náà wà, tí ó ní pẹ̀lú àṣẹ̀ láti yan láàárín ìhìnrere Elijah àti ìhìnrere Baal. Àpẹ̀rẹ̀ àsọtélẹ̀ ti “báwo ni yòò ẹ̀ pẹ̀ tó” ẹ̀ mú kí Ọkẹ̀ Karmeli Elijah bá ọ̀fin Ọjọ̀-Àìkú mu.

Nítorí náà Ahabu ránṣẹ̀ sí gbogbo àwọn ọmọ Israẹ̀lì, ó sì kó àwọn wòlì jọ sí orí ọkẹ̀ Karmeli. Èlìjà sì tò gbogbo àwọn èniyàn wá, ó ní, “Yòò ti pẹ̀ tó tí ẹ̀ ó fi máa ṣiyèméjì láàárín èrò méjì? Bí Olúwa bá jẹ̀ Ọlórún, ẹ̀ máa tẹ̀lé e; ṣùgbọ̀n bí Báli bá jẹ̀ bẹ̀ẹ̀, ẹ̀ máa tẹ̀lé e.” Ṣùgbọ̀n àwọn èniyàn kò dá a lóhùn ọ̀rọ̀ kan. Nígba náà ni Èlìjà so fún àwọn èniyàn pé, “Èmi, àní èmi nikan soṣo, ni mo ẹ̀kọ̀ gégé bí wòlì Olúwa; ṣùgbọ̀n àwọn wòlì Báli jẹ̀ ọ̀dúnrún méeèdógún ọkúnrin. Nítorí náà, kí wọn fún wa ní akọ̀ málúù méjì; kí wọn sì yan akọ̀ málúù kan fún ara wọn, kí wọn gé e sí wẹ̀wẹ̀, kí wọn sì tẹ̀ ẹ̀ lóri igi, kí wọn má sì fi iná sí i lábẹ̀; èmi yòò sì tún pèsè èkejì akọ̀ málúù náà, kí n sì tẹ̀ ẹ̀ lóri igi, kí n má sì fi iná sí i lábẹ̀. Èyin yòò sì ké pe orúko àwọn ọlórún yín, èmi yòò sì ké pe orúko Olúwa; Ọlórún tí yòò fi iná dáhùn, òun ni kí ó jẹ̀ Ọlórún.” Gbogbo àwọn èniyàn sì dáhùn, wọn ní, “Ọ̀rọ̀ náà dáa.” 1 Àwọn Ọba 18:20–24.

Ìdánwò Kámẹ̀lì jẹ̀ yíyan láàárín iránṣẹ̀ méjì. Ìdánwò kan láàárín àsọtélẹ̀ ọ̀títọ̀ àti èké, àti láàárín iránṣẹ̀ Èlìjà àti àwọn wòlì tí wọn jókòó lẹ̀bà tábilì Jésébelì. Ó jẹ̀ ọ̀ràn iránṣẹ̀ àti iránṣẹ̀ náà. Ní ọdún 1844, a tún ẹ̀ Kámẹ̀lì bí Olúwa ẹ̀ mú idánwò kan wá tí ó fihàn Miller gégé bí wòlì ọ̀títọ̀, àti iránṣẹ̀ Miller gégé bí iri àti ọ̀jò. Ìyàtò láàárín wòlì ọ̀títọ̀ àti iránṣẹ̀ ọ̀títọ̀ ní ifiwéra pẹ̀lú wòlì èké àti iránṣẹ̀ èké ni a sàfihàn ní ipadé àgọ̀ Exeter nípasẹ̀ àgọ̀ Exeter àti àgọ̀ ẹgbẹ̀ Watertown. Àgọ̀ mímu méjì tí n sojú ọ̀títọ̀ ní ifiwéra pẹ̀lú èké. Ìyàtò tí a ẹ̀ ní Kámẹ̀lì àti itàn ọdún 1844 ni a fi mó ní Kesarià Fílípì nígbà tí a fi èdìdì di Péterù, tí a sì gbé e sókè sí orí Ọkẹ̀ gégé bí àsiá. A gbé e sókè nítorí pé ó ti so

pé iranṣẹ rẹ ni iranṣẹ òtító kan ṣoṣo ti o jò àipé. A gbé e sókè nígbà tí àṣotélé rẹ ṣe.

Àjọ Ìpè Kákàkí ni iketa, ó sì jé àyèwò àfihàn nínú àsikò Pénṭékòsítì; àti kí àyèwò àfihàn nàà tó dé, Pétérù fi hàn pé a ó tú Ísilámù sílẹ̀ láti samisi ibèrẹ̀ ikéde Èkún Òru Àárín. Ìmúṣẹ̀ àṣotélé ni ó mú kí iyàtò wà láàárín àwọn Míléráítì àti àwọn Pùrótésítàntì, tí wọn dún fún àwọn ènìyàn májẹmù isáájú tí a n kojá lo. Èlìjà tikára rẹ̀ pa àwọn wòlì èké, léyìn tí iyàtò láàárín òtító àti èké ti farahàn. A n ṣe iyàtò nàà ní Àjọ Ìpè Kákàkí, nígbà tí àṣotélé kan nípa Ísilámù bá ṣe.

Igbe Àárín Òru nínú itàn àwọn Millerite jé àṣotélé kan tí a túnṣe, tí a sì mú ṣe léyìn nàà. A mú un ṣe ní October 22, 1844, nígbà tí imòtótó àkòkò Miller nípa Igbe Àárín Òru jé oḍún 1843. Samuel Snow dún gégé bí àtúnṣe ihin nàà, ihin rẹ̀ sì di mímò sí gégé bí ihin Igbe Àárín Òru “òtító.”

Oḍún 1844 jé àpẹ̀rẹ̀ iyàtò tó wà láàárín ihinrere Miller àti ihinrere àwọn Pùrótésítàntì. Nínú ilàna idánwò nàà, Miller pa àwọn Pùrótésítàntì, léyìn nàà wọn sì di Pùrótésítàntì apẹ̀yindà, àwọn omòbinrin Róòmù, àwọn àlùfáà Jésébèlì. A fi iyàtò nàà hàn nípasẹ̀ gbigba tàbí kò ihinrere àṣotélé nàà. Pèlú Jòhànù àti Miller, ihinrere àṣotélé nàà sì iròyìn èké ti àwọn ènìyàn májẹmù àtijó tí a n kojá lo sílẹ̀ payá. Ihinrere Èlìjà ṣo pé kò ní sí o jò bí kò ṣe nípa oṛò enu rẹ̀, àti léyìn oḍún mètá àtààbò, idánwò ibècèrè nàà yóò farahàn gbangba.

Ó sì ṣelẹ̀ pé, nígbà tí Áhábù rí Èlìjà, Áhábù sì wí fún un pé, Sé iwọ̀ ni eni tí n dá Ísírèlì láàmú bí? Ó sì dáhùn pé, Èmi kò dá Ísírèlì láàmú; bí kò ṣe iwọ̀, àti ilé baba rẹ̀, nítorí pé ẹ̀ ti kọ̀ àwọn àṣe Olúwa sílẹ̀, iwọ̀ sì ti tẹ̀lé àwọn Báálì. Nísinsin yìí, nítorí nàà, ránṣẹ̀, kí o sì kó gbogbo Ísírèlì jọ sòdò mi sí orí òkè Kámèlì, pèlú àwọn wòlì Baali irinwó àádòta, àti àwọn wòlì àwọn igbó irinwó, àwọn tí n jeun ní tàbí Jésébèlì. 1 Oba 18:17–19.

Iyàtò láàárín èké àti òtító, yálá ó jé onṣẹ̀ nàà tàbí isẹ̀ nàà, ni a fi hàn nínú ilàna idánwò kan tí ó ní àwọn èsùn kàn sí méjèjì, iye sí isẹ̀ nàà àti sí onṣẹ̀ nàà. Èlìjà ni eni tí wọn fi èsùn kàn pé ó n yọ̀ Ísírèlì lenu, nítorí isẹ̀ rẹ̀ ti dá o jò dún. Bí o jò bá ti n bá a lo láti rọ̀ ní Ísírèlì, kò sí oṛàn kankan tí a i bá dide nípa Èlìjà. Oṛàn nàà dá lóri àṣotélé Èlìjà, àti imúṣẹ̀ rẹ̀ jùlọ̀ lóri oḍún mètá àtààbò nàà.

Nígbà tí Pétérù wà níbi àyèwò idánimò ní Kesaréà Fílípì, èyí tí ó jé àjòdún ipè, tí ó sì tún jé ibi tí a ti tú kétékété nàà sílẹ̀, a fi àmì ibèrẹ̀ ifẹ̀ṣemulẹ̀ iranṣẹ̀ Èkún Òru hàn. Pétérù, gégé bí Èlìjà, ṣeṣe jẹ́rì imúdájú àṣotélé rẹ̀, a sì ti fi iyàtò tó wà láàárín òtító àti èké hàn kedere fún gbogbo ènìyàn láti rí. Imúdájú àṣotélé nàà ni a ṣojú fún nípasẹ̀ àjòdún ipè—èyí tí í ṣe àyèwò idánimò nàà. A fi oḍún 1840 àti 1844 ṣe àpẹ̀rẹ̀ àṣotélé nàà méjèjì, níbi tí a ti ṣe àtúnṣe àṣotélé kan, tí a sì mú un ṣe léyìn nàà. Àṣotélé tí a túnṣe ti Josiah Litch fún angeli àkòkò ní agbára ní August 11, 1840, a sì tún àṣotélé oḍún 1843 ti Miller ṣe nípasẹ̀ Snow.

“Ní oḍún 1840 imúṣẹ̀ miràn tí ó ṣe pàtàkì gan-an ti àṣotélé mú kí ifẹ̀ àti ànìyàn gbòòrò dide. Oḍún méjì sáájú igbà nàà, Josiah Litch, oṣan lára àwọn olùwàásù aṣáájú tí n wàásù nípa ibowò Kejì, tẹ̀ itúmò kan jade lóri Ifihàn 9, níbi tí ó ti ṣo àṣotélé iṣubú ljoba Ottoman. Gégé bí isirò rẹ̀, agbára yìí ní láti bi ṣubú... ní o jò 11 Oṣù Kejo, 1840, nígbà tí a lè retí pé agbára Ottoman ní Constantinople yóò fọ̀. Èyí sì ni, mo gbàgbò, a ó rí i pé ó rí bẹ̀ gan-an.”

“Ní àkòkò gangan tí a ti tọ̀ka sí, Tòkì, nípasẹ̀ àwọn aṣojú-ọ̀ba rẹ̀, gba àbò àwọn agbára alájoṣepò Yúrópù, bẹ̀e sì ni ó fi ara rẹ̀ sí abẹ̀ isàkóso àwọn orílẹ̀-èdè Kristeni. Iṣelẹ̀ nàà mú

àsotélé nàà ɛ ní pípé. Nígba tí a mò ó, ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ èniyàn ní idánilójú nípa itoótó àwọn ilàna itumò àsotélé tí Miller àti àwọn alábaàṣiṣe rẹ̀ gba, a sì fí imúnikún agbàyanu kún iṣiṣe igbòkègbodò ibòwá. Àwọn èniyàn onímò àti olókíkí darapò mó Miller, ní iwàásù àti ní títẹ̀ àwọn èrò rẹ̀ jáde, àti láti ọ̀dún 1840 sí 1844 iṣe nàà gbòòrò kánkán.” The Great Controversy, 334, 335.

Àsotélé Litch jẹ̀ nípa Ìsílámù, àti àsotélé Snow jẹ̀ nípa ilẹ̀kùn tí a ti pa. Nígba tí àsotélé Litch ɛ, a gba ọ̀nà ilàna tí ó fí ihìn nàà múlẹ̀, àti àwọn tí wọn gba ihìn nàà “darapò” mó oníṣe-ìránṣe nàà. A mò ihìn nàà àti oníṣe-ìránṣe nàà nínú imúṣe àsotélé nàà. Àsotélé Litch jẹ̀ nípa Ìsílámù, àti àsotélé Snow jẹ̀ nípa ilẹ̀kùn tí a ti pa.

“Mo rí àwọn èniyàn Ọ̀lọ̀run tí ayọ̀ kún inú wọn nínú irètí, tí wọn n retí Oluwa wọn. Sùgbón Ọ̀lọ̀run pinu láti dán wọn wò. Ọ̀wọ̀ rẹ̀ bo àṣiṣe kan nínú iṣíró àwọn àkókò àsotélé. Àwọn tí wọn n retí Oluwa wọn kò sàwárí àṣiṣe yìí, àwọn ọ̀kúnrin tí wọn kẹ̀kọ̀ọ̀ jùlọ̀ tí wọn sì tako àkókò nàà, wọn nàà kò rí i. Ọ̀lọ̀run pinu pé kí àwọn èniyàn Rẹ̀ ba idánilójú bàjẹ̀ padé. Àkókò nàà kojá, àwọn tí wọn ti fí irètí ayọ̀ n retí Olùgbàlà wọn sì bàjẹ̀ nínú ọ̀kàn, wọn sì rẹ̀wẹ̀si, nígbà tí àwọn tí kò nífẹ̀ sí ifarahàn Jesu, sùgbón tí wọn tẹ̀wọ̀ gba ihìn nàà nítorí èrù, yò pé kò wá ní àkókò tí a retí i. Ìjẹ̀wọ̀ wọn kò kan ọ̀kàn, bèè ni kò sì sọ̀ iwà di mímọ̀. Ìkojá àkókò nàà jẹ̀ ohun tí a pèsè dáadáa láti fí irú ọ̀kàn bèè hàn gbangba. Àwọn ni wọn kókó yí padà, tí wọn sì fí ègàn ɛ àwọn alábinú àti àwọn tí idánilójú wọn bàjẹ̀, àwọn tí wọn fẹ̀ràn ifarahàn Olùgbàlà wọn nítòótó. Mo rí ọ̀gbón Ọ̀lọ̀run nínú bí Ó ɛ n dán àwọn èniyàn Rẹ̀ wò, tí Ó sì n fún wọn ní àdánwò tí n wọ̀ inú jinlẹ̀, láti fí àwọn tí yóò fà sẹ̀yin tí yóò sì yí padà sẹ̀yin ní wákàtí idánwò hàn.”

“Jésù àti gbogbo ogun ọ̀run fí iyónú àti ifẹ̀ wo àwọn tí wọn ti fí irètí dídùn n retí láti rí Èni nàà tí ọ̀kàn wọn fẹ̀ràn. Àwọn àngẹ̀lì n fò yí wọn ká, láti gbé wọn ró ní wákàtí idánwò wọn. Àwọn tí wọn ti sàibikítà láti gba ihìn ọ̀run nàà ni a fí silẹ̀ nínú ọ̀kúnkùn, ibínú Ọ̀lọ̀run sì ru sí wọn, nítorí wọn kò fẹ̀ gba imólẹ̀ tí Ó ti rán sí wọn láti ọ̀run. Àwọn olóótító wònyẹn tí irẹ̀wẹ̀si bá, tí kò lè lóye idí tí Olúwa wọn kò fí dé, a kò fí wọn silẹ̀ nínú ọ̀kúnkùn. Lẹ̀kàn síi ni a tọ̀ wọn sòdò Bíbẹ̀lì wọn láti yẹ̀ àkókò àsotélé wò. A yọ̀ ọ̀wọ̀ Olúwa kúrò lóri àwọn nónbà nàà, a sì sàlàyé àṣiṣe nàà. Wọn rí i pé àwọn àkókò àsotélé nàà dé ọ̀dún 1844, àti pé ẹ̀rì kan nàà tí wọn ti fí hàn pé àwọn àkókò àsotélé nàà parí ní 1843, fí hàn pé wọn yóò dópín ní 1844. Imólẹ̀ láti inú Ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run tán sí ipò wọn, wọn sì sàwárí àkókò idádúró kan—‘Bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé ó [iran nàà] fà á kù diẹ̀, dúró de e.’ Nínú ifẹ̀ wọn fún dídé Olúwa Kristi lẹ̀sẹ̀kẹ̀sẹ̀, wọn ti foju kọ̀ idádúró iran nàà, èyí tí a pèsè láti fí àwọn olùdúró toótó hàn. Lẹ̀kàn síi wọn ní àkókò kan tí a lè tọ̀ka sí. Síbẹ̀, mo rí i pé ọ̀pọ̀ nínú wọn kò lè dide lókè irẹ̀wẹ̀si lílẹ̀ wọn láti ní iwọn itara àti agbára nàà tí ó ti samisi igbàgbọ̀ wọn ní 1843.”

“Sátàni àti àwọn àngẹ̀lì rẹ̀ borí wọn, àwọn tí kò sì fẹ̀ gba ìránṣe nàà yò ara wọn lóri pé idájọ̀ jíjìnnà síwájú àti ọ̀gbón wọn ni pé wọn kò gba itanjẹ̀ nàà, gégé bí wọn ti n pè é. Wọn kò mò pé wọn n kọ̀ imòrán Ọ̀lọ̀run silẹ̀ lòdì sí ara wọn, àti pé wọn n ṣiṣe ní iṣọ̀kan pẹ̀lú Sátàni àti àwọn àngẹ̀lì rẹ̀ láti dá àwọn èniyàn Ọ̀lọ̀run lóri rú, àwọn tí wọn n gbé ìránṣe tí a rán láti ọ̀run nàà jáde.”

“Àwọn onígba gbọ̀ nínú ihinrere yìí ni a ni lára nínú àwọn ijọ̀. Fún igbà diẹ̀, ibèrù di ọ̀wọ̀ àwọn tí kò fẹ̀ gba ihinrere nàà mú kúrò ní ṣiṣe ifẹ̀ ọ̀kàn wọn hàn; sùgbón bí àkókò nàà ti kojá ni ó fí imólára wọn toótó hàn gbangba. Wọn fẹ̀ pa ẹ̀rì nàà lẹ̀nu, èyí tí àwọn aláduróde fí mò pé ó jẹ̀

dandan kí àwọn jẹrì sí, pé àwọn àsikò àsoṭelẹ̀ nàà gùn dé ọdún 1844. Pẹ̀lú itànmọ̀lẹ̀, àwọn onígbàgbó sàlàyé àṣìṣe wọn, wọn sì fi àwọn idí tí wọn fi retí Olúwa wọn ní 1844 hàn. Àwọn aláṭakò wọn kò lè mú ijàmbá ọ̀rọ̀ kankan wá lòdì sí àwọn idí alágbára tí a gbé kalẹ̀. Síbẹ̀, ibínú àwọn ijọ rú sókè; wọn pinnu láti má fetí sí ẹ̀rí, àti láti pa ẹ̀rí nàà mọ́ kúrò nínú àwọn ijọ, kí àwọn ẹ̀lómíràn má bà a gbọ́. Àwọn tí kò lè gbójúgbóyà láti fi imọ̀lẹ̀ tí Olórùn ti fi fún wọn dù mọ́ àwọn ẹ̀lómíràn, ni a lé jáde kúrò nínú àwọn ijọ; sùgbón Jèsù wà pẹ̀lú wọn, inú wọn sì dùn nínú imọ̀lẹ̀ ojú-rere Rẹ̀. A pèsè wọn sílẹ̀ láti gba ihinrere àngẹ̀lì kejì.” Early Writings, 235–237.

Peter sàpẹ̀rẹ̀ ẹgbẹ̀rún lònà oḡòrùn-ún kan àti mẹ̀rìnlélógójì tí, gẹ́gẹ́ bí Litch, n mú àsoṭelẹ̀ tí a ti sàtúnṣe kalẹ̀ nípa Ísílámù àti òpin ijọba kan wá; àti pé gẹ́gẹ́ bí Snow, Peter pẹ̀lú n mú àsoṭelẹ̀ tí a ti sàtúnṣe kalẹ̀ nípa ilẹ̀kùn tí a ti pa wá. Ihinrere Litch nípa ẹgbé kejì tí Ísílámù jẹ̀ àsoṭelẹ̀ ti òde, àti ilẹ̀kùn tí a ti pa ti Snow jẹ̀ àsoṭelẹ̀ ti inú. Fún Snow, isẹ̀ nàà bèrẹ̀ nígbà tí Olúwa yọ ọwọ̀ rẹ̀ kúrò lórí àwọn nǹbà nàà, nígbà nàà ni a sì rí i pé ẹ̀rì kan nàà tí a ti rò tẹ̀lẹ̀ pé ó n fi ọdún 1843 hàn, ní tòótọ̀ fí October 22, 1844 hàn. Fún Litch, ó jẹ̀ isìrò kan tí, nígbà tí ó sẹ̀, mú àngẹ̀lì Ifihàn mẹ̀wàá sòkalẹ̀ láti dúró lórí ilẹ̀ àti lórí òkun.

Òtítọ̀ nàà pé Litch tún sẹ̀ isìrò àsoṭelẹ̀ rẹ̀ ní ojọ̀ mẹ̀wàá sáájú imúṣẹ̀ rẹ̀ fi isẹ̀ àtúnṣe àsoṭelẹ̀ àtẹ̀yìnwá hàn gẹ́gẹ́ bí idánwò. Sẹ̀ ibèrẹ̀ ní 1840 àti òpin ní 1844 jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ àsoṭelẹ̀ ní ti gidi ti àsoṭelẹ̀ kan tí a tún sẹ̀ isìrò rẹ̀ kí ó lè di Ẹ̀kún Òru gidi? Sẹ̀ alpha àti omega itàn àwọn ọ̀mọ-ẹ̀yìn Miller tí ó parí pẹ̀lú ikéde Ẹ̀kún Òru ní ti gidi n sàpẹ̀rẹ̀ àwọn àbùdá àsoṭelẹ̀ tí Ẹ̀kún Òru tòótọ̀ ti ẹgbẹ̀rún kan ó lé mẹ̀rìnlélógójì?

Ní igbà mējèjèjì ikéde àsoṭelẹ̀ tí a tún sẹ̀ òtítọ̀ rẹ̀, àrìyànjiyàn hàn lòdì sí iròyìn àwọn Millerite, nítorí pé iròyìn nàà dá àwọn ẹ̀niyàn láámú. Nígbà tí Peter dúró ní Kesarea Filipi, àrìyànjiyàn wà lórí iròyìn nàà tí ó ti bèrẹ̀ sáájú Kesarea Filipi, nítorí pé imúṣẹ̀ nàà ni ó jẹ̀rì pé nípa ọ̀rọ̀ Peter nikan ni iròyìn ojú yòò rọ̀. Kesarea Filipi ni àjòdún ipè tí ó bá Kristi rán ọ̀mọ-ẹ̀yìn méjì, tí wọn dúró fún àngẹ̀lì kejì, láti tú kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ Islam sílẹ̀. Itúsílẹ̀ kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ Islam kéde ibèrẹ̀ iròyìn Igbe Ọ̀gànjọ̀ ní ipàdẹ̀ àgọ̀ Exeter, nítorí pé nígbà tí ó dé lórí ẹ̀ṣin ní ojọ̀ kan pé, ní August 13, Samuel Snow, ẹ̀ni tí ó ti pé dípò kí ó dé ní ojọ̀ isípáyá, fi àmì iparí àkókò idádúró hàn àti ibèrẹ̀ iròyìn tí a ó gbé kiri bí igbì òkun nílá nígbà tí ipàdẹ̀ nàà parí ní ojọ̀ kẹ̀tẹ̀dínlógún.

Ijākadì nínú itàn àwọn Millerite, àwọn ẹ̀sùn ọ̀ba Áhábù, àti ifaradà àwọn Júú alá́rìyànjiyàn bí Kristi sẹ̀ n wọ̀ Jerusalem, gbogbo wọn n tọ̀ka sí ijàmbá kan tí ó dé iparí rẹ̀ ní àjòdún ipè, nígbà tí a tú kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ nàà sílẹ̀. Itúsílẹ̀ kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ nàà jẹ̀ imúdájú àsoṭelẹ̀ kan tí n fi ilẹ̀kùn tí a ti pa hàn lórí Adventism ní ibèrẹ̀ ní Kesarea Filipi, àti ilẹ̀kùn tí a ti pa ní òpin àkókò nàà ní Kesarea Maritima. Kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ nàà jẹ̀ àmì Islam ti ẹgbé kẹ̀ta tí ó kọ̀lu Orilẹ̀-èdè Amẹ̀ríkà, pẹ̀lú Nashville, Tennessee. Àsoṭelẹ̀ tí kò sẹ̀ ní ojọ̀ Kejilá 18, 2020, ni a ti n túnṣe rẹ̀ ní kíkún diẹ̀diẹ̀ báyií bí Olúwa sẹ̀ n wọ̀ ọwọ̀ Rẹ̀ kúrò, tí Ó sì n sí ifihàn Jèsù Kristi tí a ti di mọ̀lẹ̀. Isípáyá yẹn bèrẹ̀ ní aginjù ní oṣù Keje ọdún 2023.

Iran Dániẹ̀lì Ọ̀kanlá

Àjòdún ipè dúdú dúró fún ipè keje, èyí tí í sẹ̀ ẹgbé kẹ̀ta, èyí tí í sẹ̀ Ísílámù. Ipè dúdú jẹ̀ ihinrere ikilọ̀ ogun láti òde, sùgbón a tún lè lóye rẹ̀ gẹ́gẹ́ bí ipè inú sí àpẹ̀jọ̀ mímọ̀. Gẹ́gẹ́ bí àdánwò ifihàn tòótọ̀ tí ó bèrẹ̀ nígbà tí ojọ̀ oḡbón àdánwò tẹ̀npìlì kejì bá parí, ó jẹ̀ ihinrere láti òde àti láti inú pẹ̀lú. Àkókò

àdánwò ipilẹ̀ dé ní ìgbà ìrúwé ọ̀dún 2024 pẹ̀lú ìran láti òde nípa aṣòdi sí Kristi gégé bí a ti ṣàfihàn rẹ̀ nínú Danieli 11:14.

Ní àwọn àkókò wònyẹn, ọ̀pọ̀ yóò dide sí ọ̀ba gúúsù; pẹ̀lú, àwọn ọ̀lọ̀ṣà nínú àwọn ènìyàn rẹ̀ yóò gbé ara wọn ga láti fi ìran nàà múlẹ̀; sùgbọ̀n wọn yóò ṣubú. Dániẹ̀lì 11:14.

Èsẹ̀ tí ó ṣáájú ẹ̀ ṣe àfihàn Panium, ẹ̀rì Panium sì n bá a lọ títí dé ẹ̀sẹ̀ kẹ̀ẹ̀dógún.

Nítòrí ọ̀ba àrìwá yóò padà wá, yóò sì kó ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ènìyàn jọ tí ó pọ̀ ju ti ìṣáájú lọ; nígbà tí ọ̀dún kan bá ti kojá, yóò sì dájú pé yóò wá pẹ̀lú ogun òlú àti pẹ̀lú ọ̀rọ̀ púpọ̀. Dániẹ̀lì 11:13.

Ọ̀ba àrìwá nínú ẹ̀sẹ̀ mẹ̀wáá sí mẹ̀ẹ̀dógún ni agbára aṣojú ti ijo-ọ̀ba pòòpù, ẹ̀ni tí Ronald Reagan sojú fún nínú ẹ̀sẹ̀ mẹ̀wáá nígbà tí a yọ̀ ògiri aṣo-ìdènà irin kúrò, gégé bí ìṣubú Ògiri Berlin ní ojọ̀ kẹ̀sàn-án oṣù kọ̀kànlá, ọ̀dún 1989 ẹ̀ fi hàn gégé bí àpẹ̀rẹ̀. Èsẹ̀ kẹ̀rindínlógún n samisi iyókúró ògiri ipinya ijo àti ijọ̀ba ní òfin Ojọ̀ Àìkú. Èsẹ̀ kọ̀kànlá àti kejilá sojú ogun Ukraine tí ó bèrè ní ọ̀dún 2014, ẹ̀sẹ̀ ketàlá sì n tọ̀ka sí idibò ọ̀dún 2024, nígbà tí Trump, ààrẹ̀ kejo láti ìgbà Reagan, ẹ̀ni tí ó sì tún jẹ̀ ààrẹ̀ kejo tí ó jẹ̀ ti àwọn ààrẹ̀ méje tí ó ṣáájú, “padà” pẹ̀lú agbára púpọ̀ sí i, nítòrí nígbà tí ó bá padà, “yóò sì mú ogunlógò tí ó pọ̀ ju ti ìṣáájú lọ jáde, yóò sì dájúdájú wá léyìn ọ̀dún kan pátó.” “Ọ̀dún kan pátó” nàà ni ọ̀dún mẹ̀rin Joe Biden.

Léyìn ọ̀dún 2024, ní ibámu pẹ̀lú ẹ̀sẹ̀ ketàlá, Róòmù yóò fi ara rẹ̀ sínú itàn àṣotẹ̀lẹ̀ ti Panium. Ní ojọ̀ kejo, oṣù Karùn-ún, ọ̀dún 2025, a yan pòòpù àkókò láti ilẹ̀ ògo ti ẹ̀mí, ó sì yan orúkọ Leo, èyí tí ó gbé pẹ̀lú rẹ̀ ọ̀pọ̀ àbùdà àṣotẹ̀lẹ̀ pàtàkì. Nígbà nàà, nínú ẹ̀sẹ̀ kẹ̀ẹ̀dógún, ogun nàà bèrè.

Ní nàà ọ̀ba àrìwá yóò wá, yóò sì kó àpà ilẹ̀ dide, yóò sì gba àwọn ilú tí a ti fi ògiri olódi tó lágbára jù lọ yí ká: apá gúúsù kì yóò lè dúró, bẹ̀ ẹ̀ni àwọn ènìyàn àyànfẹ̀ rẹ̀ kì yóò lè dúró, bẹ̀ ẹ̀ni agbára kankan kì yóò wá láti dúró. Danieli 11:15.

Ìjà Panium ni a ti bèrè nínú ẹ̀sẹ̀ kẹ̀ẹ̀dógún, àti pé ẹ̀ranko-ayé tí Donald Trump ṣàpẹ̀rẹ̀ yóò ṣégun ijọ̀ba gúúsù. Ọ̀ba gúúsù nínú ẹ̀sẹ̀ kọ̀kànlá bèrè ogun pẹ̀lú Ukraine, agbára aṣojú ti ipòòpù, ẹ̀ni tí agbára aṣojú ipòòpù ti ẹ̀sẹ̀ kẹ̀wáá—Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà—ti nàwó fún, tí ó sì ti ẹ̀sẹ̀ itilẹ̀yìn fún. Ọ̀ba gúúsù yóò jẹ̀ aláṣẹ̀gun nínú ìjà Raphia, sùgbọ̀n léyìn ìṣégun nàà itúbọ̀ tóká tí n lọ síwájú, èyí tí ó máa n bá iparun ijọ̀ba dragoni gúúsù lọ nígbà gbogbo, fi ọ̀ba gúúsù sí ipò aláìlera gidigidi bí ọ̀ba àrìwá ẹ̀ padà wá, tí ó lágbára ju tẹ̀lẹ̀ lọ, tí ó sì n múra sílẹ̀ fún ìjà Panium. Russia àti Putin ni ọ̀ba gúúsù nígbà tí Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà dá Ogun Ukraine sílẹ̀ ní ọ̀dún 2014. Ní ọ̀dún 2022 ni ikòlù nàà bèrè, ẹ̀jẹ̀ sì bèrè sí í ṣàn. Ní ọ̀dún 2024 ọ̀ba àrìwá padà wá.

Pétérù wá ní Kesarea Filipi, èyí tí í ẹ̀sẹ̀ ibèrè ikéde ìṣẹ̀ ìránṣẹ̀ Ìkígbe Àárín Ọ̀gànjó. Pétérù, gégé bí Élijà àti àwọn Mílàràítì bí a ti ṣàpẹ̀rẹ̀ wọn nípasẹ̀ Litch àti Snow, ti ṣàgbékalẹ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ kan tẹ̀lẹ̀ nípa ilẹ̀kùn tí a ti pa àti nípa Íslámù. Ìmúṣẹ̀ rẹ̀ n fi iyatò tó wá láàárín àwọn ìṣẹ̀ ìránṣẹ̀ òjò ikẹ̀yìn tòótó àti èké hàn, àti láàárín àwọn òjìṣẹ̀ tòótó àti èké. Ìṣẹ̀ ìránṣẹ̀ Pétérù ni ìṣẹ̀ ìránṣẹ̀ Nashville àti Íslámù tí a ti ẹ̀ átúnṣe, àti nígbà tí ó dúró ní Kesarea Filipi, ó dúró ní Panium, ogun nàà tí n darí sí òfin Ojọ̀ Àìkú ti ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rindínlógún. Ìmúṣẹ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ Pétérù n fi ibèrè ikéde Ìkígbe Àárín Ọ̀gànjó hàn, nígbà tí a tú Íslámù sílẹ̀, èyí tí ó tún jẹ̀ pé, ilà lóri ilà, nígbà tí ogun Panium dé.

Iran Dániẹ̀lì mẹ̀wáá

Àjòdún ipè dúdú dúró fún ipè keje, èyí tí í ẹ̀gbé kẹta, èyí tí í ẹ̀gbé Islam. Ipè dúdú jẹ́ ìránṣẹ́ ikilò, ó sì tún jẹ́ ipè sí àpéjò mímọ́. Ó tún jẹ́ àdánwò ìfihàn tòótó tí ó bèrè nígbà tí ojò mèḗḗdógún àdánwò tẹ́npìlì keji bá parí. Ìran àkókó idánwò ipilẹ̀ láti ọ̀de ti antichrist dé ní àsikò orísun omi ọ̀dún 2024, àti iran keji idánwò inú ti Kristi, gégé bí a ti sàfihàn rẹ̀ nínú Danieli 10, dé ní ọ̀dún 2026.

Nígbà náà ni mo gbé ojú mi sókè, mo sì wò, sì kiyèsí i, ọ̀kúnrin kan wà tí a wọ aṣọ ọ̀gbò, ẹ̀gbé-ikun rẹ̀ sì fi wúra dárádára ti Uphaz dì. Ara rẹ̀ sì dà bí bérìlì, ojú rẹ̀ sì rí bí mànámáná, ojú rẹ̀ mèjèjèjì sì dà bí àwọn fitílà iná, apá rẹ̀ àti esẹ̀ rẹ̀ sì dà ní àwọ̀ bí idẹ̀ tí a fọ̀ dán, ohùn ọ̀rọ̀ rẹ̀ sì dà bí ohùn ọ̀pọ̀pọ̀ èniyàn.

Èmi Dániẹ̀lì nìkan ni mo rí iran náà: nítorí àwọn ọ̀kúnrin tí wọ̀n wà pẹ̀lú mi kò rí iran náà; sùgbọ̀n ìwarirì nílá kan bà wọ̀n, tó bèẹ̀ tí wọ̀n sá lọ̀ láti fi ara wọ̀n pamọ̀.

Nítorí náà, a fi mí sílẹ̀ nìkan, mo sì rí iran nílá yíi, agbára kankan kò sì ẹ̀kù nínú mi; nítorí ẹ̀wà mi yí padà nínú mi sí ìbàjẹ̀, mi ò sì ní agbára kankan mọ̀.

Síbẹ̀, mo gbọ̀ ohùn ọ̀rọ̀ rẹ̀; nígbà tí mo sì gbọ̀ ohùn ọ̀rọ̀ rẹ̀, nígbà náà ni mo wà nínú oorun jíjinlẹ̀ lórí ojú mi, ojú mi sì dojú kọ̀ ilẹ̀.

Sì wò ó sì i, ọ̀wọ̀ kan sì fi kàn mí, èyí tí ó gbé mi dide sórí eékún mi àti sórí àtẹ̀lẹ̀wọ̀ ọ̀wọ̀ mi. Ó sì wí fún mi pé, Ìwọ̀ Dániẹ̀lì, ọ̀kúnrin tí a fẹ̀ràn gidigidi, mò àwọn ọ̀rọ̀ tí mo n sọ̀ fún ọ̀, kí o sì dúró ní tító: nítorí sí ọ̀ ni a tí rán mi wá nísinsin yíi. Nígbà tí ó sì ti sọ̀ ọ̀rọ̀ yíi fún mi, mo dúró pẹ̀lú ìwarirì. Nígbà náà ni ó wí fún mi pé, Má bèrù, Dániẹ̀lì: nítorí láti ojò kìn-ín-ní tí o ti fi ọ̀kàn rẹ̀ sí i láti ní ọ̀ye, àti láti rẹ̀ ara rẹ̀ sílẹ̀ níwájú Olórún rẹ̀, a ti gbọ̀ ọ̀rọ̀ rẹ̀, èmi sì wá nítorí ọ̀rọ̀ rẹ̀. Sùgbọ̀n ọ̀mọ̀-aládé ìjọ̀ba Pérsià dì mí lówọ̀ fún ojò mòkànlélógún: sùgbọ̀n wò ó, Míkáẹ̀lì, ọ̀kan nínú àwọn ọ̀mọ̀-aládé àgbà, wá ràn mí lówọ̀; mo sì dúró níbẹ̀ pẹ̀lú àwọn ọ̀ba Pérsià. Nísinsin yíi ni mo wá láti jẹ́ kí o ní ọ̀ye ohun tí yóò ẹ̀lẹ̀ sí àwọn èniyàn rẹ̀ ní àwọn ojò ikeyin: nítorí iran náà ẹ̀ jẹ́ fún ojò púpọ̀. Nígbà tí ó sì ti bá mi sọ̀ irú ọ̀rọ̀ bèẹ̀, mo dojú mi bolẹ̀ sí ilẹ̀, mo sì dì aláínì ohùn.

Kiyèsí i, ẹ̀ni kan tí ó dàbí àwòrán àwọn ọ̀mọ̀ èniyàn kan fi ọ̀wọ̀ kan ètẹ̀ mi; nígbà náà ni mo sì la ẹ̀nu mi, mo sọ̀rọ̀, mo sì wí fún ẹ̀ni tí ó dúró níwájú mi pé, Olúwa mi, nípasẹ̀ iran náà ni irora mi ti yí padà bọ̀ sórí mi, èmi kò sì ní agbára kankan tí ó kù. Nítorí báwo ni ìránṣẹ́ olúwa mi yíi ẹ̀ lẹ̀ bá olúwa mi yíi sọ̀rọ̀? Nítorí ní tẹ̀mi, lójijì, agbára kò kù nínú mi mọ̀, bèẹ̀ ni èémí kò sì kù nínú mi.

Nígbà náà ni ẹ̀ni kan tí ó dà bí èniyàn tún wá, ó sì fọ̀wọ̀ kàn mí, ó sì fún mi ní agbára. Ó sì wí pé, Ìwọ̀ èniyàn olólùfẹ̀ gidigidi, má bèrù: àlàáfíà ni kí ó wá fún ọ̀; mú agbára, bèẹ̀ ni, mú agbára. Nígbà tí ó sì ti bá mi sọ̀rọ̀, a fún mi ní agbára, mo sì wí pé, Jẹ́ kí olúwa mi sọ̀rọ̀; nítorí ìwọ̀ ti fún mi ní agbára. Danieli 10:5–19.

Ní ojò kejiélélógún, Dániẹ̀lì rí iran ti Àlùfàà Àgbà ti ọ̀run ní àwọn ojò ikeyin. Ìran ti Róòmù tí n fi iran náà múlẹ̀ ni idánwò ipilẹ̀ àti àlifà ti ọ̀dún 2024, àti iran ti Kristi ni idánwò tẹ́npìlì. Ó mú iyapa wá fún ẹ̀gbé náà tí ó sá kúrò lódò Dániẹ̀lì tí wọ̀n sì fi ara pamọ̀. Ẹ̀gbé náà fi ara pamọ̀ lábẹ̀ irọ̀ àti èké, àti nítorí èyí ni wọ̀n fi gba ìtanràn líle.

Léyìn náà, a fi ọwọ kan Dániẹ̀lì lẹ̀mẹ̀ta, àkókó ni Gábírẹ̀lì, léyìn náà Kristi, léyìn náà sì ni ikẹta nípasẹ̀ Gábírẹ̀lì. Nínú Ibi Mímọ̀ Jùlọ, nígbà tí a fi ọwọ kan Dániẹ̀lì lẹ̀mẹ̀ta, ó ń sàfihàn imúgbára, nítorí ó bèrẹ̀ pẹ̀lú àìní agbára nígbà tí ó rí iran náà, sùgbọ̀n nípa ifowọkan ikẹta, níkeyìn a mú un lágbára. A mú un lágbára láti lóye ohun tí yóò sẹ̀lẹ̀ sí àwọn èniyàn Ọlórún ní àwọn ojọ́ ikẹyìn. Ìsẹ̀lẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ nípa ohun tí yóò sẹ̀lẹ̀ sí àwọn èniyàn Ọlórún ní àwọn ojọ́ ikẹyìn ni ìsẹ̀rẹ̀ tí a dúró fún nínú òwe àwọn wúndiá mẹ̀wáá.

Dániẹ̀lì bèrẹ̀ láìní agbára, nítorí iran Kristi tí ó dàbí dígí fi í sílẹ̀ láìní agbára; sùgbọ̀n ní iparí àwọn ifowọkàn mẹ̀ta náà a fún un ní agbára, àti àşẹ̀ náà pé, “máa lágbára, bèẹ̀ ni, máa lágbára,” jẹ̀ itúnlò méjì, èyí tí ó fi ángẹ̀lì kejì tàbí idánwò kejì hàn. Idánwò kejì náà ni idánwò tẹ̀npilì níbi tí a ti fún àwọn èniyàn Ọlórún ní agbára láti kéde ihinrere Ẹ̀kún Ọ̀gànjọ́ nígbà tí àpẹ̀jọ́ àgọ́ Exeter bá parí. Idánwò náà ni idánwò tẹ̀npilì níbi tí òkúta orí ilẹ̀, tí ó jẹ̀ ipilẹ̀ àti òkúta igun, di òkúta orí ilẹ̀ àgbàyanu ti tẹ̀npilì, báyii sì ni ó şe fi iparí rẹ̀ hàn. A fún Dániẹ̀lì ní agbára ní ojọ́ keji ilẹ̀lógún, nígbà tí ó fi igbàgbọ̀ wọ́ Ibi Mímọ̀ Jù Lọ. Nígbà tí ó şe bèẹ̀, Gébúréli fowọ́ kàn án, léyìn náà Kristi fowọ́ kàn án, léyìn náà Gébúréli sì tún fowọ́ kàn án. Nítorí náà, a fún Dániẹ̀lì ní agbára láti kéde ihinrere náà nínú Ibi Mímọ̀ Jù Lọ, níbi tí ó ti rí Kristi láàárín àwọn ángẹ̀lì méjì; ibi tí Kristi sì wà ní àárín nínú Ibi Mímọ̀ Jù Lọ ni àga àánú, pẹ̀lú àwọn kẹ̀rúbù méjì alábò bo tí wọn ń wo àpótí májẹ̀mú tí imọ̀lẹ̀ ògo Şékínà ti Kristi, eni tí ó jókòó lóri itẹ̀ rẹ̀, ń tàn sí. Iran Dániẹ̀lì mẹ̀wáá ni a kọ ní ìşètò àsọtẹ̀lẹ̀ bí Dániẹ̀lì şe ń wo ògo Kristi gẹ̀gẹ̀ bí Şékínà lóri itẹ̀ àga àánú, nígbà tí àwọn kẹ̀rúbù méjì alábò bo sì ń wo inú àpótí májẹ̀mú!

Şáájú àjòdún ipẹ̀, Élijahù şọ pé ihinrere rẹ̀ nípa òjò ni ihinrere kan şoşo nípa òjò tí ó ti òdò Olúwa wá, ó sì mú àsọtẹ̀lẹ̀ kan jáde tí ó dé iparí rẹ̀ pẹ̀lú àfihàn kan tí ó fi hàn gbangba eni tí ó jẹ̀ tàbí eni tí kí í şe ojìşẹ̀ náà, àti ohun tí ó jẹ̀ tàbí ohun tí kí í şe ihinrere náà. Fún ọdún mẹ̀ta àtààbọ́ kí Kámẹ̀lì tó dé, ọba Áhábù ń wá Élijahù, nítorí àsikò ijàngbọ̀n kan wà tí ó şáájú Kámẹ̀lì. Òkè Kámẹ̀lì jẹ̀ idánwò pelebe nikan níbi tí a ti ń fi iwà hàn. Àkókò kan náà nínú itàn àwọn Míléráítì ní ẹ̀rì kan náà pẹ̀lú, bí àwọn tí ó kóríra ihinrere náà şe ti àwọn olóòótọ́ jáde kúrò nínú àwọn ijo, tí àwọn olóòótọ́ sì léyìn náà gbé ihinrere kan dide tí ń pé àwọn èniyàn jáde kúrò nínú àwọn èniyàn májẹ̀mú àtijọ́ tí wọn ti şubú, tí a sì ń kojá wọn lọ.

Pétérù wà ní òfin Ojọ́-ìsinmi Pẹ̀ntẹ̀kósità, ó ń kéde ihinrere Joẹ̀lì, èyí tí ó túmọ̀ sí pé Pétérù ń kéde ihinrere kan náà nígbà tí àkókò Igbe Àárín Ọ̀ru bèrẹ̀ ní òpin àpẹ̀jọ́ ibùdó Exeter, èyí tí ó bèrẹ̀ nígbà tí a ti şe àtúnşẹ̀ sí àsọtẹ̀lẹ̀ Pétérù gẹ̀gẹ̀ bí a ti şe sí àwọn ihinrere Snow àti ti Litch. Ijambá-ọ̀rọ́ máa ń şáájú imúşẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ ní gbogbo igbà. Nítorí náà, ijambá-ọ̀rọ́ bèrẹ̀ kí imúşẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ tó dé.

Ifiranşẹ̀ tí ń mú àníyàn bá Ahabu, Jesebeli àti àwọn wòlì rẹ̀, àti àwọn Júù onijàngbọ̀n ní ojọ́ Kristi, àti àwọn Pùròtẹ̀sitàntì tí ó şubú nínú itàn Millerite, ni Peteru fi dá mò gẹ̀gẹ̀ bí iwé Joẹ̀lì. Kí idánwò litmus kẹta tó dé, èyí tí a fi sí àmì nípasẹ̀ itú silẹ̀ kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ abo náà, Laodicean Adventism kọlu ifiranşẹ̀ Peteru, Peteru sì dáhùn sí ifaradà náà nípa fifi hàn pé àwọn ojìşẹ̀ náà kò mutí yó, sùgbọ̀n pé wọn kàn jẹ̀ imúşẹ̀ àwọn orí mẹ̀ta Joẹ̀lì. Àwọn orí mẹ̀ta Joẹ̀lì bèrẹ̀ pẹ̀lú idálẹ̀bi líle gan-an sí Laodicean Adventism. Nígbà tí ifiranşẹ̀ náà bá dé etí àwọn tí ó mutí yó pẹ̀lú ọ̀tí líle, wọn yóò dáhùn. Wọn dojú kọ Kristi bí Ó ti ń sọkalẹ̀ láti orí òkè ní ọ̀nà Rẹ̀ sí Jerusalemu, wọn sì tún dojú kọ Ọ́ lẹ̀kẹ̀kan sí i ní Jerusalemu.

A tú kẹ kẹtẹkẹtẹ sílẹ, iwólẹ sí bẹrẹ; àwọn Júù onijànbá n fẹ́ kí a pa ọ̀rọ̀ nàà mọ̀lẹ̀. Jésù n bá a lọ, léyìn nàà ó sì dúrò, ó sunkún lórí ojò ikeyìn àkókò àyèwò Adventism. Léyìn nàà ní Jerusalemu, iforígbarí miiran tún wáyé pẹ̀lú àwọn Júù tí wọn fẹ́ kí àwọn èniyàn dá ọ̀rọ̀ wọn dúrò. Nígba tí oòrùn wò lójó nàà, àkókò àyèwò orílẹ̀-èdè Júù dé ipele miiran. Ilọ̀síwájú ifaradà n bá a lọ tí tí dé ikú orí àgbélébùù, ó sì bẹrẹ̀ ní tòótọ̀ pẹ̀lú àjínde Lásárù, èyí tí ó samisi dídé àngẹ̀lì kejì àti àkókò idádúrò.

“Bẹtání wà nítòsì Jerúsálemu tó bẹ̀ẹ̀ gẹ̀gẹ̀ tí iròyìn jíjì Lásárù dide kúrò nínú òkú fi yára dé ilú nàà. Nípasẹ̀ àwọn amí-ọjú tí wọn ti rí iṣẹ̀ iyanu nàà, àwọn aláakòso àwọn Júù yára ní imọ̀ pípe nípa òtítọ̀ ọ̀ràn nàà. Lẹ̀ṣẹ̀kẹ̀ṣẹ̀ ni a pe ipàdẹ̀ Sànhédírìni láti pinnu ohun tí a ó ẹ̀. Ní báyií, Kristi tí fi hàn ní kíkún pé agbára rẹ̀ wà lórí ikú àti ibojì. Iṣẹ̀ iyanu alágbára nàà ni èrì àgbéléwò tí Ọ̀lọ̀run fi hàn fún èniyàn pé Ọ̀un ti rán Ọ̀mọ̀ Rẹ̀ sí ayé fún igbàlà wọn. Ó jẹ̀ ifihàn agbára Ọ̀lọ̀run tí ó tó láti mú gbogbo ọ̀kàn tí ó wà lábẹ̀ iṣàkóso imọ̀lára òtítọ̀ àti èrì-ọ̀kàn tí a ti sọ̀ di mímọ̀ dájú. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn tí wọn jẹ́rìí ìjínde Lásárù ni a mú wá sí igbàgbọ̀ nínú Jésù. Sùgbọ̀n ikóriira àwọn àlùfáà sí i pọ̀ sí i gidigidi. Wọn ti kọ̀ gbogbo èrì kékeré-kékeré mi nípa iwà-Ọ̀lọ̀run Rẹ̀, àti pé iṣẹ̀ iyanu tuntun yìí mú kí ibínú wọn túbọ̀ ru. A jí òkú dide ní imọ̀lẹ̀ ọ̀sán gangan, níwájú ọ̀pọ̀ èniyàn tí wọn jẹ̀ eṣẹ̀rìí. Kò sí ogbón-àrẹ̀kẹ̀rẹ̀kẹ̀ tàbí ète kankan tí ó lè ṣàlàyé èrì bẹ̀ẹ̀ kúrò. Nítòrì idí yìí gan-an ni ọ̀tá àwọn àlùfáà di apaniyan jù lọ. Ju igbàkigbà rí lọ, wọn pinnu pé wọn yóò dá iṣẹ̀ Kristi dúrò.”

“Àwọn Sadusi, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé wọn kò ní ojú rere sí Kristi, wọn kò tii kún fún ikà sí i gẹ̀gẹ̀ bí àwọn Farisi ti rí. Ìkóriira wọn kò tii burú tó bẹ̀ẹ̀. Sùgbọ̀n ní báyií ibẹ̀rù ti bà wọn gidigidi. Wọn kò gbàgbọ̀ nínú àjínde àwọn òkú. Nípa fifi ohun tí wọn n pè ní sáyẹ̀nsì hàn, wọn ti dá àriyànjiyàn wọn lórí pé kò ẹ̀e ẹ̀e kí ara ẹ̀ni tí ó ti kú tún wà láàyè. Sùgbọ̀n nípa ọ̀rọ̀ diẹ̀ láti ọ̀dọ̀ Kristi, àbá wọn ti wó lulẹ̀. A fi hàn pé wọn kò mọ̀ Ìwé Mímọ̀ àti agbára Ọ̀lọ̀run. Wọn kò lè rí ọ̀nà kankan láti mú ifaradà tí iṣẹ̀ iyanu nàà ẹ̀ lórí àwọn èniyàn kúrò. Báwo ni a ẹ̀ lè yí èniyàn padà kúrò lódò Ẹ̀ni tí ó ti ẹ̀gun láti gba òkú rẹ̀ kúrò lówọ̀ ibojì? Wọn tan iròyìn èké ká, sùgbọ̀n a kò lè ẹ̀ iṣẹ̀ iyanu nàà, wọn kò sì mọ̀ bí a ẹ̀ lè dí ipa rẹ̀ dúrò. Títí di àkókò yìí, àwọn Sadusi kò tii gbé ète pípa Kristi lárugẹ̀. Sùgbọ̀n léyìn àjínde Lasaru wọn pinnu pé ikú Rẹ̀ nikan ni ó lè dá àwọn idálẹ̀bí aláibẹ̀rù Rẹ̀ sí wọn dúrò.” The Desire of Ages, 537.

Ikú Lásárùsì ṣàmì sí ibẹ̀rẹ̀ ojò mērin tí Jésù pé. Ikú rẹ̀ dúrò fún dídé àngẹ̀lì kejì, èyí tí ó ṣàmì sí ibẹ̀rẹ̀ àkókò idádúrò nàà. Àjínde rẹ̀ ṣàmì sí àjínde eṣẹ̀rìí mèjì ní ojò 31 Oṣù Kejilá, 2023, ọ̀dún mèjìlélógún léyìn 9/11. Àjínde rẹ̀ ṣàmì sí àjínde àwọn egungun gbígbè tí ó kú ti Hesekieli. A fi àjínde rẹ̀ ṣàpẹ̀rẹ̀ nípasẹ̀ idá Adamu, èyí tí ó ní ẹ̀dá èniyàn, tí amọ̀ n ṣojú fún un, ni a so pọ̀ mọ̀ Ìjẹ̀-Ọ̀lọ̀run, tí ẹ̀mí iyè n ṣojú fún un.

“Àwọn àlùfáà àti àwọn olórí àwọn Júù kóriira Jesu; sùgbọ̀n ọ̀pọ̀ èniyàn kóra jọ̀ láti fetí sí ọ̀rọ̀ ogbón Rẹ̀ àti láti rí àwọn iṣẹ̀ agbára Rẹ̀. Ìfẹ̀-inú jíjìnlẹ̀ mú àwọn èniyàn nàà, wọn sì fi iyonu tẹ̀lé Jesu láti gbọ̀ ẹ̀kọ̀ olùkọ̀ àgbàyanu yìí. Ọ̀pọ̀ nínú àwọn olórí nàà gbà á gbọ̀, sùgbọ̀n wọn kò gbójúgbóyà láti jẹ̀wọ̀ igbàgbọ̀ wọn, kí a má bàà lé wọn jáde kúrò nínú sínágògù. Àwọn àlùfáà àti àwọn àgbà pinnu pé ohun kan gbọ̀dọ̀ ẹ̀ láti yí àkíyèsì àwọn èniyàn kúrò lórí Jesu. Wọn bẹ̀rù pé gbogbo èniyàn yóò gbà á gbọ̀. Wọn kò rí ààbò kankan fún ara wọn. Wọn ní láti pàdànu ipò wọn tàbí kí wọn pa Jesu. Àti léyìn tí wọn bá pa Á, àwọn kan yóò sì wà tí yóò jẹ̀ àwọn àmì aláàyè agbára Rẹ̀. Jesu ti jí Lasaru dide kúrò nínú òkú, wọn sì bẹ̀rù pé bí wọn bá pa Jesu, Lasaru yóò jẹ́rìí sí agbára nílá Rẹ̀. Àwọn èniyàn n ṣànwọ̀ lọ̀ láti rí ẹ̀ni tí a jí dide kúrò nínú òkú

nàà, àwọn olórí sì pinnu láti pa Lasaru pèlú, kí wọn sì pa idùnnú òlá nàà tì. Nígbà nàà ni wọn yóò yí àwọn èniyàn padà sí àṣà àti ẹ̀kọ̀ èniyàn, sí mímu idáméwáá ti minti àti riu, kí wọn sì tún ní agbára lórí wọn. Wọn fohùn sòkan láti mú Jesu nígbà tí Ó bá dá wà; nítorí bí wọn bá gbìyànjú láti mú Un nínú ọ̀pọ̀ èniyàn, nígbà tí ọ̀kàn àwọn èniyàn gbogbo bá kún fún ifé síi, a ó sọ wọn ní òkúta.” Early Writings, 165.

Ní ojọ ketàdínlógún oṣù Keje, ọdún 2020, a pa àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjì ti Ifihàn, angẹ̀li kejì sì dé pèlú àkókò idádúró. Ní ojọ kọ̀kànlélógún oṣù Kejilá, ọdún 2023, ilàna àjínde igbésè méjì bèrè. Igbésè àkókò ni ipilè; igbésè kejì sì ni ikó tẹ̀npilì lórí ipilè nàà. Ijọ Adventist Ojọ Keje ti Laodicea kóriira iránsé nàà láti àkókò tí a bí i ní ọdún 1989, wọn sì sì kóriira rè tí tí di òní. Ní bá yí tí àwọn ẹ̀lẹ̀rìí tí a kóriira nàà, tí wọn rò pé wọn ti kú, ti tún yè wá; wọn yóò kóriira iránsé nàà sí i jù bèè lẹ. Wọn yóò se àríyànjiyàn nípa àṣotélẹ̀ ojọ ketàdínlógún oṣù Keje, ọdún 2020 pèlú májèlẹ̀ ikóriira kan nàà tí àwọn Júù ní sí àjínde Lásárù. Nínú itàn idánwò tẹ̀npilì, Pétèrù yóò dáhùn àwọn èsùn aṣiṣe wọn nípa fifi iwé Joeli hàn gégé bí idáhùn sí gbogbo irọ̀ wọn.

A ó tẹ̀síwájú nínú ẹ̀kọ̀ yí nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó tẹ̀lẹ̀.